

„Economische toekomst van het Westen”

besproken door Dr P. de Bruin S.J.

De Korea-gebeurtenissen hebben voor de stellingen van Dr Ir M. Dijt in zijn boek over de economische toekomst van het Westen¹⁾ een eclatante proef op de som gegeven. De stabiliteit der grondstoffenprijzen is van overwegend belang voor de welvaart. Alle schokken in de economische welvaart komen van onmatige prijsdalingen of prijsstijgingen van basisgrondstoffen of lopen er op uit. Het komt er weinig op aan, wat men als oorzaak en wat men als gevolg beschouwt; als er stabiele prijzen zijn voor basisgrondstoffen dan is er ook stabiliteit in de welvaart.

Die stabiliteit moet verkregen worden, dat is een andere stelling van Ir Dijt, met een minimum aan staatsingrijpen en een maximum aan zelfwerkzaamheid der bewoners van Panunia (zo noemt hij de eenheid van de Westerse beschavingskring, waartoe ook Amerika behoort). De economie is er om wat Dijt noemt „de zin der samenleving”. De zin der samenleving moet spontaan uit de zedelijke gezindheid der wereldburgers ontspruiten en daarom moet de juiste economie, om zowel de zedelijke samenleving te dienen als zelf ook een uiting van de zedelijke samenleving te zijn, op de vrije zelfwerkzaamheid der burgers steunen. Dwang is mensonwaardig en maakt armoedig.

Om echter de mensen de goede economische keuzen gemakkelijk en aantrekkelijk te maken, moeten zekere algemene instellingen en technieken in het leven geroepen worden. Het eerst noodzakelijk is een geordend internationaal geldwezen, dat de mensen belet in het groot van geld en geldschepping misbruik te maken en het geld een stabiele waarde verleent. Deze ordening wordt niet gevonden in een stabiele goudprijs bij vrije goudproductie en goudhandel. Integendeel de goudproductie moet geleidelijk verminderd worden tot de voor industriële doeleinden noodzakelijke hoeveelheid en de stabiliteit van het geldwezen moet gezocht worden in stabiele cijferprijzen en doelmatige internationale en nationale papier- en girogeldschepping. Het boek van Ir Dijt bevat, ter bereiking van dit laatste, een reeks van voorstellen, die aan alle economen en bankiers ten zeerste ter lezing worden aanbevolen.

De stabiele goederenprijzen moeten verkregen worden door oprichting van enkele goederenschappen, zoals ze in dit boek genoemd worden. Dat is een kwestie van beginsel, een kwestie van keuze en een kwestie van techniek. Het beginsel is reeds door vele geleerden en politici aanvaard. Het ligt ten grondslag aan de grondstoffenvaluta van Goudriaan, aan de grondstoffenpolitiek van Byrd en anderen, aan het plan-Schuman en het plan-Stikker. Over de keuze en de techniek echter bevat het boek van Dijt zeer originele voorstellen. De keuze moet beperkt blijven tot de leidende basisgrondstoffen: tarwe, suiker, katoen, koffie en rubber. Of hij hiermee ineens precies het juiste getroffen heeft, doet weinig ter zake. Als men eenmaal met het valoriseren van de basisgrondstoffen begint, dan zal vanzelf wel blijken of er nog enkele aan toege-

voegd moeten worden en of misschien een enkel ervan overbodig wordt. De hoofdzaak ligt in de techniek.

De techniek moet zodanig zijn, dat ze samengaat met vrije voortbrenging en vrije handel in de samenwerkende landen. Zij moet vanzelf leiden tot de opheffing van de invoerrechten, uitvoerpremies, invoerverboden en contingenteringen, die thans het vrije verkeer beletten.

De techniek is in beginsel vrij eenvoudig. Er worden goederenschappen opgericht, die tot taak hebben in de voornaamste of in alle samenwerkende landen voorraden aan te leggen. Met deze voorraden moet dan zo gemanipuleerd worden, dat de prijs van tarwe binnen zeer enge grenzen en de prijs der andere grondstoffen binnen wat ruimere grenzen stabiel blijft. Dreigt de prijs omhoog te gaan, dan worden voorraden tegen de gestelde prijs afgestoten; dreigt de prijs te dalen, dan worden voorraden opgekocht. Totdat de gewenste prijs voor de voorziening van de markt met de hoeveelheid goederen, die de zin der samenleving redt, bereikt is.

Winsten mogen er door de goederenschappen niet gemaakt worden; verliezen worden goedgemaakt door het verschil van aankoops- en verkoopprijs of gedragen door de samenwerkende landen, naar rato van hun behoeften en hun draagkracht.

Blijven de prijzen van deze basisgrondstoffen binnen zekere grenzen stabiel, dan is de marktvoorziening verzekerd, de prijzen der andere grondstoffen en der afgewerkte producten zullen zich vanzelf aanpassen. Mogelijke speculaties in kleinere sectoren van het economisch leven hinderen dan de welvaart niet meer overmatig, omdat ze niet om zich heen kunnen grijpen. Bovendien behoeft de Westerse beschavingskring dan voor zijn welvaart niet meer te vrezen, omdat, als eenmaal de geest van samenwerking vaste voet gekregen heeft, de oprichting van andere goederenschappen niet moeilijk zal zijn, als ze noodzakelijk blijken en omdat de outsiders beheerst kunnen worden, daar ze zich toch aan de macht van de samenwerkers niet meer kunnen onttrekken. Het is mogelijk, dat — zoals Korea aannemelijk maakt — naast een katoenschap ook een wolenschap opgericht moet worden. Niet minder mogelijk is het, dat ook een beheersing van de kolen- en ijzerprijzen voor een stabiele economische orde gevorderd wordt. De techniek der kolen- en ijzerprijzenbeheersing zal een andere moeten zijn dan die der goederenschappen van Ir Dijt. Het vormen van buffervoorraden is voor kolen, ijzer en staal ondoenlijk. Daartoe zal een project moeten dienen in de zin van het Schuman-plan.

Onze politici, hogere ambtenaren, onderhandelaars over handelsverdragen, economen en economieelers behoren dit werk met zorg te bestuderen en hun handelingen erdoor te laten inspireren.

¹⁾ Dr. M. D. Dijt, „De Economische Toekomst van het Westen”. — Uitgave: Stichting „Westergeest”, Haarlem, 1951, 642 blz.

24 Juli 1951

De Heer T. de Bruin,
Kerkstraat 3b,
Alphen a/d Rijn,

Zeer geachte Heer de Bruin,

In antwoord op Uw brief van 20 Juni en de daarbij gevoegde nieuwe uitgave over "Auto-Balans-Economie" meld ik U het volgende.

Ongetwijfeld is deze uitgave veel begrijpelijker. Voor zover zij een pleidooi voor prijsstabilisatie inhoudt ben ik het daarmede goeddeels eens. Ook ben ik het eens met de visie dat die in het bijzonder door een juiste aanpassing van de geldhoeveelheid moet worden nagestreefd. Doch het zal U niet verbazen wanneer ik daaraan toevoeg dat de complicaties, die in de werkelijkheid optreden, nu juist altijd de zaak zo moeilijk maken. Dat U deze complicaties niet alle behandelt in Uw geschriften kan niemand U kwalijk nemen. Geen mens is daartoe in staat; integendeel, deze complicaties zijn van zovele verschillende soorten en zo omvangrijk, dat een deel ervan slechts in de omvangrijke economische literatuur kan worden behandeld, terwijl een ander deel slechts wordt behandeld in staatsstukken al naar mate zij zich voordoen. Zo zult U bijv. in de zg.

12-1-1966

werkgelegenheidsnota van de Regering en het daarop verschenen voorlopig verslag van de Tweede Kamer een aantal dezer vraagstukken behandeld zien. Men kan dus, geloof ik, niet anders verlangen dat door de diverse regeringen getracht wordt naar de beginselen te handelen, die in Uw geschrift worden gepropageerd, maar wij moeten tegelijkertijd zien dat niet altijd de uitvoering dezer beginselen eenvoudig is en zelfs niet altijd mogelijk is. En dan komt men precies op de discussie van concrete gevallen en van details, die in de economische litteratuur aan de gang is. Ik geloof dus dat U Uw eisen te hoog stelt wanneer U meent dat plotseling Uw geschrift als het ware een omwenteling in de gedachten zou brengen. Het zal, evenals zovele andere nuttige geschriften, geleidelijk aan kunnen bijdragen tot het rijp maken van de publieke opinie voor stabilisatie van het economisch leven. Dit laatste zal moeten zijn aanpassen aan de vele praktische en toevallige omstandigheden die zich op de weg van een enkel land voordoen.

Hoogachtend,